

**UCHWAŁA NR XXXI/224/2021
RADY GMINY GIZAŁKI**

z dnia 22 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Roman Rojewski

SPRAWOZDANIE
za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki
nad zabytkami gminy Gizalki na lata 2019-2022”

„Gminny program opieki nad zabytkami gminy Gizałki na lata 2019-2022” został przyjęty przez Radę Gminy Gizałki uchwałą nr IV/33/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. (opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 4 marca 2019 r., poz. 2428) po uzyskaniu pozytywnej opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu w dniu 30 stycznia 2019 r. Przedmiotem „Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Gizałki na lata 2019-2022” jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) wójt zobowiązany jest do sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków program zostaje przyjęty przez radę gminy. Podlega on ogłoszeniu w dzienniku urzędowym. Co 2 lata wójt przedstawia radzie gminy sprawozdanie z realizacji programu.

Gmina Gizałki przystąpiła w 2018 r. do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz wykonania aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gizałki.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Gizałki (dalej „Program”) to dokument uzupełniający do innych aktów planowania. Jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Głównym odbiorcą Programu jest lokalna wspólnota samorządowa. W zamierzeniu beneficjentami Programu mają stać się nie tylko prywatni właściciele, czy użytkownicy obiektów zabytkowych, ale również mieszkańcy gminy. Istotnym celem Programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie: stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy, szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego. Ważne jest, aby poprawa ta dokonywała się przy partycypacji mieszkańców gminy, w różnych formach ich życiowej aktywności (praca zawodowa, działalność społeczna, działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych) zaangażowanych w opiekę nad zabytkami. Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu.

W Programie omówiono uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami oraz uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego. Przedstawiono charakterystykę zasobów oraz analizę stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy, w tym historię gminy Gizałki i jej poszczególnych miejscowości, historyczne układy przestrzenne na terenie gminy (układy przestrzenne wsi, zespoły dworskie, cmentarze), architekturę i budownictwo (obiekty sakralne, zabudowa wsi, zabytki techniki) oraz dziedzictwo niematerialne i zabytki objęte ochroną. Program zawiera spis zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Gizałki, w tym wykaz stanowisk archeologicznych, a także wyznacza on priorytety, kierunki działań oraz zakres zadań do realizacji i źródła finansowania.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Gizałki została opracowana w latach 2010-2011 i przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy Gizałki nr 22/2013 z dnia 30 kwietnia 2013 r. Przy opracowywaniu Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Gizałki dokonano aktualizacji gminnej ewidencji zabytków, w wyniku której z ewidencji usunięto 28 obiektów, które zostały przebudowane tracąc walory stylowe albo są zrujnowane lub wyburzone. Zaktualizowana Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Gizałki została przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy Gizałki nr 10/2019 z dnia 22 lutego 2019 r. Zawiera ona wykaz zabytków architektury (33 obiekty) i wykaz zabytków archeologicznych (97 obiektów). Na terenie gminy Gizałki znajduje się tylko jeden zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków. Jest to zespół kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Szymanowicach, w skład którego wchodzi kościół oraz cmentarz przykościelny. Obiekt został

wpisany do rejestru zabytków w dniu 28.11.2011 r. i podlega on ochronie konserwatorskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zabytki ruchome na terenie gminy to w większości wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Szymanowicach. Najcenniejsze to obraz Matki Bożej z 1687 r., rzeźbiony krucyfiks z poł. XVIII w. oraz trzy neoklasyczne ołtarze. Zabytkami ruchomymi są również kapliczki i krzyże przydrożne (np. drewniany krzyż w Kolonii Obory w okolicy dawnej szkoły, upamiętniający wyburzony kościół ewangelicki, kapliczka z figurą Matki Boskiej w Studziance, krzyż w lesie w Białobłotach, w miejscu dawnego cmentarza). Zabytki ruchome z terenu gminy Gizałki nie są wpisane do rejestru zabytków ruchomych.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele gminnego programu opieki nad zabytkami, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających zwiększaniu środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W związku z wyznaczonymi celami głównymi w kwestii dziedzictwa Program określa następujące priorytety:

- Priorytet I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego gminy Gizałki.
- Priorytet II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców gminy Gizałki.

Kierunki w ramach Priorytetu nr I:

1. Podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne.
2. Rozszerzenie zasobów prawnych form ochrony zabytków.
3. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników urzędu.
5. Działania organizacyjne związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Kierunki w ramach Priorytetu nr II

1. Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych gminy.
2. Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym gminy.

W latach 2019-2020 realizowane były regularnie prace polegające na:

1. Wykonywanie prac pielęgnacyjnych i utrzymanie zieleni w parku podworskim w Szymanowicach.

2. Wykonywanie prac pielęgnacyjnych i utrzymanie zieleni w parku podworskim w Oborach.
3. Bieżące utrzymanie pomników ofiar II wojny światowej i powstańców styczniowych na cmentarzu w Szymanowicach.

W roku 2019 udzielono pomocy merytorycznej w pozyskaniu dofinansowania dla Parafii w Szymanowicach na wymianę dachu.

W ramach działań związanych z popularyzacją i promocją dziedzictwa kulturowego na stronie internetowej Gminy Gizałki, w zakładce „Dla turysty – Warto zobaczyć”, zostały zamieszczone informacje dotyczące zabytków na terenie gminy Gizałki.

W dniu 30 czerwca 2020 r. Rada Gminy Gizałki podjęła uchwałę Nr XVI/128/2020 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w obrębach geodezyjnych Ruda Wieczyńska, Gizałki, Czołnochów, Szymanowice i Tomice, który będzie określał zasady ochrony zabytków.

Uzasadnienie
do uchwały nr XXXI/224/2021
Rady Gminy Gizalki
z dnia 22 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”

Sprawozdanie za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”, stanowi realizację obowiązku, o którym mowa w art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy.

„Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022” został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu w dniu 30 stycznia 2019 r. i przyjęty przez Radę Gminy Gizalki uchwałą nr IV/33/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. (opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 4 marca 2019 r. poz. 2428).

Sprawozdanie za lata 2019-2020 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022” przedstawia stan realizacji celów i zadań zapisanych w tym dokumencie. Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Przewodniczący Rady

Roman Rojewski